

*Голові разової спеціалізованої вченої
ради PhD 13631 Хмельницького
національного університету
Дмитру ВАСИЛЬКІВСЬКОМУ*

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри маркетингу
Хмельницького національного університету

НЯНЬКА Віталія Миколайовича

на дисертацію **АЛЕКСІЄНКА Олега Івановича**

**«Управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах
кризи»**

поданої до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
спеціальності 073 Менеджмент, галузі знань 07 Управління та адміністрування

Актуальність дослідження. В умовах повномасштабної війни, економічної нестабільності та зниження інвестиційної активності, особливого значення набувають питання забезпечення стійкого функціонування і стратегічного розвитку підприємств будівельної галузі. Саме будівельна галузь є однією з ключових сфер економіки, яка забезпечує формування виробничої та соціальної інфраструктури, а також відіграватиме визначальну роль у процесах післявоєнного відновлення України.

Сучасні кризові явища суттєво ускладнюють процеси стратегічного управління будівельними підприємствами та потребують розроблення нових підходів до формування стратегій розвитку, оцінювання стратегічної стійкості та вибору оптимальних напрямів розвитку в умовах невизначеності. Попри значну кількість наукових праць із проблематики стратегічного менеджменту, питання управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи залишаються недостатньо дослідженими, особливо з урахуванням специфіки сучасних воєнних та економічних викликів. Саме це визначає актуальність, теоретичну та практичну значущість дисертаційного дослідження.

Об'єктом дослідження є процес управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи, предметом – теоретико-методичні та прикладні засади управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи. Сформульовані об'єкт і предмет повною мірою відповідають меті та завданням дослідження.

Ступінь наукової обґрунтованості результатів, сформульованих в роботі, їх наукова новизна. Наукова новизна результатів дисертації відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Автором:

- удосконалено механізм управління стратегічним розвитком підприємства будівельної галузі в умовах кризи, який базується на інтеграції взаємопов'язаних підсистем

(фінансової, операційної, ринкової, інноваційно-технологічної, кадрової та управлінської) та забезпечує формування, реалізацію і коригування стратегічних рішень;

- удосконалено модель вибору напрямів стратегічного розвитку підприємства в умовах кризи, яка передбачає оцінювання альтернатив розвитку на основі трьох стратегій (зовнішньої, внутрішньої та комбінованої) та дозволяє обґрунтовувати управлінські рішення щодо вибору оптимального напрямку розвитку;

- удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємства, який базується на шести системних складових та передбачає розрахунок інтегрального показника стратегічної стійкості;

- удосконалено науково-методичний підхід до розуміння розвитку підприємства шляхом його візуалізації у просторі часу, компетенцій та якісних характеристик із формуванням системи формальних сценаріїв розвитку;

- набуло подальшого розвитку розуміння стратегічного розвитку підприємства через уточнення його змісту, особливостей, складу стейкхолдерів та ресурсного забезпечення;

- набув подальшого розвитку категорійний апарат стратегічного менеджменту шляхом уточнення сутності поняття «стратегічна стійкість» як інтегральної характеристики підприємства, що відображає його здатність досягати стратегічних цілей та адаптуватися до змін середовища..

Структура і зміст дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг наукової роботи становить 261 сторінку.

У першому розділі «Теоретичні засади управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи» досліджено поняття, природу та види розвитку підприємств, розкрито зміст стратегічного розвитку підприємства, визначено його особливості, стейкхолдерів та напрями спрямованості, а також сформовано теоретичний та емпіричний базис управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи. Актуалізовано питання розвитку в контексті турбулентності, конкурентоспроможності.

У другому розділі «Діагностика передумов та обмежень стратегічного розвитку підприємств будівельної галузі в умовах кризи» проведено аналіз середовища функціонування підприємств будівельної галузі, досліджено стан та тенденції розвитку галузі, обґрунтовано вплив кризових факторів на діяльність підприємств та розроблено науково-методичний підхід до оцінювання їх стратегічної стійкості. Детально проаналізовано різні сегменти за обсягами доходів у будівельній галузі.

У третьому розділі «Інструментарій управління стратегічним розвитком

підприємств будівельної галузі в умовах кризи» розроблено механізм управління стратегічним розвитком підприємства будівельної галузі, запропоновано модель вибору напрямів стратегічного розвитку та проведено її апробацію на підприємствах Хмельницької області, розглянуто три основні напрями стратегічного розвитку підприємства

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень Хмельницького національного університету в межах науково-дослідної теми «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства» (№ державної реєстрації 0125U003350), у рамках якої автором розроблено та апробовано науково-методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємства.

Методологічна база дисертації є комплексною та включає як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Інформаційна база – достатньою завдяки аналізу нормативно-правових актів України, офіційної статистики, міжнародних індексів, даних GEM (Global Entrepreneurship Monitor), матеріали аналітичних сервісів, результатів експертного опитування, матеріали досліджень автора. Список використаних джерел налічує 216 позицій та містить праці провідних зарубіжних і вітчизняних науковців.

Практичне значення наукових результатів. Практична цінність дослідження полягає у можливості використання розробленого науково-методичного підходу до оцінювання стратегічної стійкості підприємств будівельної галузі для визначення їх адаптивності до кризових умов та обґрунтування стратегічних управлінських рішень.

Запропонований механізм управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі та модель вибору напрямів стратегічного розвитку дозволяють підвищити обґрунтованість стратегічних рішень, забезпечити більш ефективне реагування на виклики як внутрішнього, так і, передусім, зовнішнього середовища та підвищити результативність стратегічного управління в умовах невизначеності.

Результати дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях та відображені у шести наукових статтях у фахових виданнях України та чотирьох публікаціях апробаційного характеру.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. Дисертація АЛЕКСІЄНКА Олега Івановича є самостійно виконаною науковою працею. У роботі належним чином наведено посилання на використані джерела, результати та наукові положення інших авторів. Порушень академічної доброчесності не виявлено, що підтверджує представлений звіт про перевірку роботи спеціалізованим програмним засобом StrikePlagiarism.

Зауваження до дисертації. При позитивній загальній оцінці дисертаційної роботи доцільно висловити окремі зауваження та побажання:

- у першому розділі значну увагу приділено теоретичним аспектам розвитку підприємств та формалізації сценаріїв їх розвитку. Водночас практичні приклади застосування запропонованих сценаріїв на підприємствах будівельної галузі могли б бути висвітлені більш детально. Зокрема, у підпункті 1.3 достатньо широко охарактеризовано особливості діяльності будівельних підприємств, однак окремі з них потребують більш детального кількісного представлення.

- у другому розділі аналіз середовища функціонування підприємств будівельної галузі здійснено переважно на загальнодержавному рівні. Більш глибоке дослідження регіональних особливостей функціонування будівельних підприємств дозволило б підсилити аналітичну складову роботи. Також у роботі зазначено, що війна негативно впливає на розвиток будівельної галузі, але водночас створює віддалену потребу у відновленні. Це положення потребує більш чіткого пояснення і аргументації.

- у підпункті 3.1 механізм управління стратегічним розвитком має комплексну структуру, однак окремі його елементи доцільно було б представити з більш чітким описом взаємозв'язків.

- апробація моделі проведена на підприємствах будівельної галузі Хмельницької області, однак постає питання щодо можливості поширення результатів на підприємства інших регіонів

Наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи та мають переважно рекомендаційний характер.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.

Дисертація АЛЕКСІЄНКА Олега Івановича «Управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо розроблення теоретичних, науково-методичних і практичних засад управління стратегічним розвитком підприємств будівельної галузі в умовах кризи.

За актуальністю теми, науковою новизною, теоретичним рівнем, практичною значущістю одержаних результатів та їх апробацією дисертаційна робота відповідає вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація повністю відповідає встановленим вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р., Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017р. та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу
Хмельницького національного університету

Віталій НЯНЬКО

Підпис засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ